

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatus S. Inquisitionis Hispaniarum Qualificatoris, Et
Olim Complviti Sacrae Theologiae Professoris. Opus
Theologicum, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivt ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1664

Quæst. 4. Vtrùm lumen gloriæ, & alij habitus infusi sint tota ratio agendi
actus supernaturales seu intellectus, seu voluntatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76990)

eius, aut certe supernaturale aliquid lumini æquivalens, cui dicta species debeat. Quoniam cum ea, ut supponimus, sit supernaturalis, intellectui naturali nudè sumpto, connaturalis esse non potest, bene tamen intellectui instructio supernaturali accidente, cui debita sit, & connaturalis talis species.

43 Unde secundo assero, si vera est sententia, quæ docet, dari de facto speciem impressam, eamque distinctam realiter à lumine gloriæ, quæ visio beatifica efficiatur, de facto concurrere lumen gloriæ, quod datur, ad talis speciei receptionem, ut quædam dispositio eius. Quia, quemadmodum species impressa naturalis cuiusvis alterius obiecti virtutem completam intellectus solet supponere, eique ratione talis virtutis connaturaliter solet imprimi. Ita credibile est, speciem etiam supernaturalem essentiam divinam connaturaliter infundi intellectui Beatorum, completam prius eius virtute activam, dispositivamque passivam per lumen gloriæ, in quo fundetur talis connaturalitas. Hinc lumen veluti ex parte potentie se habet, species vero veluti ex parte obiecti, quæ ratione infra explicabimus q. 6. Unde nihil mirum, si lumen speciem præcedat, ad eiusque receptionem disponat, ut ea connaturalis sit in sententia supposita.

44 Tertio assero, casu, quod Deus per se immediate loco speciei concurrat ad visionem beatificam, quodammodo etiam hoc, ut Deus in ordine ad talem concursum intelligibiliter vniatur intellectui Beatorum. Quoniam Deus nullo alio modo potest per se coniungi intelligibiliter intellectui Beatorum præ alijs antecedenter ad visionem beatificam, & ad decretum eam producendum simul cum ipso, atque etiam in ipso intellectu, quam posito aliquo, ex quo, & ex intellectu, & ex Deo resultat coniunctum, cui tanquam ad æquale principium productio visionis, atque adeo dictum decretum connaturalia, & debita sunt. Hoc autem aliud esse nequit, nisi lumen, aut quid ei æquivalens, ut pluribus explicabitur infra q. 8. Hoc ergo sensu lumen, aut aliud quid lumini æquivalens dispositio vocari poterit: ex parte intellectus necessaria ad hoc, ut Deus ipsi vniatur intelligibiliter per se immediate absque specie impressa in ordine ad producendam visionem. Quo sensu intelligendus est S. Thomæ lumen gloriæ tanquam dispositionem præviam requirit ex parte intellectus ad hoc, ut essentia divina cum illo intelligi aliter vniatur. Per quæ satis, superque expresse, probataque propositio manet.

45 Nec aliud, præter dicta, munus exercet lumen gloriæ circa visionem Dei, ut omnes Auctores unanimiter sentire videntur. Nonnulli enim, qui dixerunt, exercere insuper illud munus causæ formalis, non aliud velle censendi sunt, quam illud ut quandam formam accidentalem intellectui tanquam subiecto, seu tanquam materiæ inhærentem simul cum hoc ad visionem efficiendam aut etiam recipiendam concurrere. Vtrum verò lumen in visione efficienda munus speciei impressæ gerat infra q. 9. examinandum est. Quoties autem S. Thomæ lumen gloriæ vocat medium sub quo visionis Dei, ut 1. p. q. 12. art. 5. ad 2. & q. 18. de Verit. art. 1. ad 1. & quodl. 7. art. 1. aliisque in locis, eo loquendi modo nullum novum munus attribuit lumini, præter superius explicata; sed tantum vult per analogiam quam-

dam, sicut color ab oculis corporis non videtur nisi sub lumine corporeo; ita Deum nisi sub lumine spirituali ab oculis mentis non videri. De quo plura videri possunt apud Ægidium supra præterea.

QUESTIO IV.

Virum lumen gloriæ, & alij habitus infusi sint tota ratio agendi actus supernaturalis seu intellectus, seu vo-

Affirmant plerique Thomistæ post Scotum in 4. dist. 49. q. 3. art. 2. Alvarez de auxilijs disp. 64. concl. 2. & disp. 85. art. 3. Cabrera tom. 1. in 3. p. q. 1. art. 1. disp. 6. dub. 6. Nazari. 1. p. q. 12. art. 5. contra Joann. à S. Thom. ibi disp. 14. art. 2. Curus Carmelit. ibidem, & alij Recentiores communiter. Pro negatiua tamen parte stant omnes nostræ Societatis Doctores, quorum longum syllabum refert Ripalda de Ente supern. disp. 30. sec. 2. Ex reliquis autem fere omnes, qui rem attingunt, quorum multos refert etiam Ripalda sec. 20. & 21. Quibus adde Arriag. 1. p. disp. 7. sec. 3. Recupit. lib. 6. q. 6. & 18. Quied. 1. 2. tract. 1. contr. 8. punct. 1. & ceteros omnes Recentiores.

Hic potest esse duplex questio. Altera de re, & satis graui. Altera de modo tantum loquendi. De re quidem, utrum potentia naturalis, intellectus scilicet, aut voluntas creata, effectiue per se concurrat simul cum habitu sibi infuso ad actum supernaturalem, ita, ut actio factiva huius non à solo habitu, sed insuper à potentia naturali, atque adeo à coniuncto ex illa, & ex habitu physice oriatur. Vel solus habitus sit, qui physice efficit actum: potentia autem naturalis non aliter concurrat ad illum, quam sustentando habitum ipsum in se receptum; ad eummodum, quo solus calor receptus in aqua calefacit corpus sibi applicatum efficiendo in eo alium calorem, ad quem aqua nullo alio modo concurrat, quam sustinendo calorem factiui eius tanquam illius subiectum. De modo autem tantum loquendi erit questio, si, semel statuto, quod potentia naturalis per se concurrat simul cum habitu ad efficiendum actum ita, ut actio factiva actus à coniuncto ex potentia, & habitu indiuisim nascatur; controuertatur, an habitus solus nihilominus dicendus sit tota ratio agendi, potentia autem neque partialis causa factiua actus dicenda sit formalis, & proxima, sed tantum radicalis, & remota; eo quod habitus est, qui potentiam eleuat ad totum, quod in actu fit, nihilque ipsa præstare valet, nisi eleuata per habitum: vel potius opposito modo loquendum sit.

Igitur, quod ad priorem questionem attinet, censendum arbitror, Thomistæ commemoratos pro prima sententia ab Auctoribus pro secunda citatis nullatenus dissidere re ipsa: id quod illorum verbis relatis, probat Quiedo supra. Non enim censendi sunt negare dicti Thomistæ, (quippe negare nequeunt catholicè, ut apparebit ex dicendis), influxum effectiui potentie naturalis in actum supernaturalem, quem ceteri dicti Auctores conantur adstruere: cum sæpe illum confiteantur expresse, prout in eorum scriptis apparet; tametsi penes loquendi modos, quibus

vtuntur, & in quibus à cæteris discrepant Aucto-
ribus, interdum videntur negare. Quod est, eos
cum cæteris Auctoribus, quod attinet ad poste-
riorem quæstionem, quæ solum est de modo lo-
quendi, non conuenire.

49 Ut ergo perspicue determinem, quid in præ-
fenti controuersia tum de re ipsa, tum etiam de
modo loquendi tenendum sit, suppono primò vt
profus certum, id, quod per se immediatè non
efficit aliquem effectum, neque vllò modo efficit
illud, à quo talis effectus fit immediatè, neququam
dici posse ad talem effectum effectiue concurrere.
Quia alius modus non est concurrendi effectiue
ad effectum, quam vel faciendo ipsum immediatè,
vel faciendo id, à quo ipse fit: quod est ip-
sum facere mediatè. Hinc aqua calida nullatenus
concurrit effectiue ad producendum calorem in
alio corpore, cui applicatur: quia neque illum,
neque alium, à quo ille fit, facit ipsa: tametsi
aliter, quam effectiue, ad calorem factum con-
currere dici possit; quatenus calorem efficientem
sustentat vt subiectum eius. Cum ergo potentia
naturalis nullatenus efficiat in se habitum infusum
sed penitus recipiat illum à Deo, vt est certissi-
mum; si ipsa per se immediatè simul cum habitu
non faciat actum supernaturalem, quem facit
habitus, nullatenus ipsa talis actus factiua erit:
quia neque proximè, neque remotè ad eum con-
curreret effectiue. Vnde vel neganda est omnis acti-
uitas potentie naturalis in actum supernaturalem
oriundum ab habitu in eà recepto, vel conceden-
da actiuitas immediata: remotam enim habere
non potest; quandoquidem ipsa nullo modo effi-
cit habitum.

50 Suppono secundò, bifariam posse dici cau-
sam partialem comparatione effectus. Primò,
quia ipsa per se non ad totum effectum, sed ad
partem tantum eius concurrit. Secundò, quia
licet ipsa concurrat ad totum effectum, non ta-
men se sola, sed simul cum alià concurrit; atque
ita integrè, & totalis causæ talis effectus ipsa
pars est. Priori modo dicitur causa partialis par-
tialitate effectus. Posteriori autem partialis par-
tialitate causæ. Quæ loquutiones vniuersalissimè
acceptæ aptissimè sunt ad loquendum cum distin-
ctione in materia de causis; dummodò semper
vsurpentur intra idem genus causandi, efficienter
scilicet, vel materialiter, vel formaliter, vel fini-
tè. Causa enim vnus horum generum com-
parata ad causam alterius non solet appellari par-
tialis; tametsi vna sine alià nequeat causare effe-
ctum. Hinc fit, supposito, quòd potentia natu-
ralis, & habitus infusus intra idem genus causæ
efficientis concurrunt ad actum supernaturalem,
licet nihil in actu efficiat potentia, quod non
facit habitus, optimè posse vtrumuis eorum
causa partialis talis actus partialitate causæ vocari;
tametsi non item causa partialis partialitate
effectus.

51 Suppono tertio, qua ratione vera est senten-
tia communior, quæ affirmat, perfectionem
actus supernaturalis taxari penes perfectionem
habitus, à quo procedit, quidquid sit de perfe-
ctione maiori, aut minori potentie, à qua etiam
nascitur per talem habitum eleuatà; de quo nos
infra disp. 21. eà ratione dici posse in bono sensu,
habitum esse totam rationem agendi actum su-
pernaturalem tantæ perfectionis præ alijs: non
quòd ipse solus eum agat, sed quòd ab ipso solo
sumatur ratio, cur talis actus cum tantà perfe-
ctione, præ alijs alijs possibilibus tali potentie, ab

ipso simul, & à potentia prodeat in lucem. Quem
admodum obiectum solum formale, siue motuum
dicitur bene tota ratio terminandi hunc actum,
amoris præ alijs; tametsi non ipsum solum, sed
simul obiectum materiale terminet illum: quia
ipsum solum est, quod voluntatem mouet, de-
terminatue ad talem actum. His positis fit.

Propositio I.

Aliquam potentiam naturalem ad ali- 52
quos actus supernaturales effectiue concur-
rere simul cum adiutorio gratie, per quam
ad illos eleuatur, ab omnibus omnino Ca-
tholicis tenendum necessariò est.

Primò. Quia id manifestè colligitur ex plu-
rimis sacre Scripturæ locis. Sit vnus pro omnibus
ille Pauli 1. ad Corinth. 15. *Abundantius illis om-
nibus laboraui: non ego autem; sed gratia Dei me-
cum. Id est,* (inquit Aug. de grat. & liber. arbit.
cap. 5.), *non solus; sed gratia Dei mecum: ac per hoc
non gratia Dei sola, nec ipse solus; sed gratia Dei
cum illo.* Et Bern. de grat. & liber. arbit. sub fi-
nem, *Maluit dicere mecum presumens, se non solum
operis esse ministrum per effectum, sed operantis quo-
dammodò socium per consensum.* Et Gregor. lib. 16.
Moral. cap. 12. *Non enim diceret mecum, si cum
preueniente gratiâ subsequens liberum arbitrium non
haberet.* Esse etenim hic sermonem de operibus
supernaturalibus, ac meritorijs vite æternæ à
voluntate Apostoli simul, & à gratiâ effectiue
oriundis, cunctis compertum est.

Secundò. Quia Trid. sess. 6. cap. 5. planè 53
definit contra Lutherum, & Caluinum, homi-
nem gratia excitanti, atque adiuuanti liberè assen-
tiendo, & cooperando disponi. Et can. 4. *Si quis,
inquit, dixerit, liberum hominis arbitrium à
Deo motum, & excitatum nihil cooperari assentien-
do Deo excitanti, atque vocanti, quo ad iustifi-
cationis gratiam se disponat, ac prepararet; neque
posse dissentire, si velit; sed veluti inanimè,
quoddam nihil omnino agere, merèque passivè se ha-
bere, anathema sit.* Et Concilium Senonense Prol.
col. 2. sine. *Debuerat certè Lutherus ex Apostolo
nosse, ita necessariam esse diuinam gratiam ad bene
operandum, vt cum eà tamen liberum arbitrium bo-
num opus efficiat.* Quibus manifestè decernitur,
voluntatem humanam simul cum adiutorio gra-
tie ad opera meritoria, atque adeò supernatura-
lia effectiue concurrere.

Tertio. Quia Sancti Patres passim docent, 54
facultatem homini conuenire ad opera superna-
turalia efficienda in vitam, innatam, seu natura-
lem, atque adeò distinctam præcisè spectatam,
à facultate supernaturali, & extraneâ, quam
accipit ab adiutorio gratie. Sæpe etiam expres-
sius docent, naturam rationalem simul cum gra-
tiâ ad opera pietatis, & meritoria, atque adeò
supernaturalia effectiue concurrere, vt multis eo-
rum testimonijs relatis latè probat Ripal. supra
sect. 7. & sequentibus.

Quarto. Quia sæpe in Scripturis, & à san- 55
ctis Patribus asseritur, ita Deus per suam gratiam
operari in nobis opera bona, atque adeò super-
naturalia, vt & nos ipsi, eiusque gratie coope-
remur ad talia opera efficienda. Vnde etiam
sæpe eiusmodi opera nostra dicuntur, nobisque
vt aliquid de nostro in illa simul cum gratiâ con-
ferentibus attribuuntur. Ob idque sæpe etiam
in

- in sacris Literis, & à sanctis Patribus gratia diuina non totalis, & adæquata, sed inadæquata, & partialis causa nostrorum operum adstruitur, utpote efficiens illa non sola, sed simul cum nostrâ voluntate. Quæ omnia multis illustrat idem Ripalda sec. 9. 10. & 11.
- 56 Quinto. Quia, ut constat ex Concilijs, Patribus, & Theologis, propria sunt munia diuinæ gratiæ nos excitare, & adiungere, atque nobiscum cooperari ad salutaria opera, atque adeo supernaturalia efficienda. Quod stare non posset, nisi nos ad talia opera cum ipsâ gratiâ effectiue concurreremus, ut & ex se patet, & pluribus ponderat Ripal. sec. 12.
- 57 Sexto. Quia actus vitales, quales sunt supernaturales intellectus, & voluntatis, absque concursu effectiue intellectiue, volitiueque facultatis connaturaliter saltem stare non possunt titulo vitalitatis, quam habent. Qui autem sunt voluntarij, & liberi, & meritorij, nullo modo existere possunt absque effectiue influxu voluntatis volentis liberè, & merentis, ut satis ex se est manifestum. Quomodo enim mihi erit liberum, & imputabitur ad meritum id, quod ego non facio? Ob id consequenter hæretici negantes nostrâ voluntati concursum effectiuum in operâ gratiæ, confestim negarunt libertatem; errarunt tamen sicut in secundo, & in primo; sicque in utroque damnati sunt per Trid. vbi supra. De quibus etiam latius Ripal. sec. 13. 14. & 15.
- 58 Septimo. Quia species impressa naturalis ad cognitiones supernaturales concurrat effectiue adiuta supernaturali principio earundem cognitionum, ut sec. 16. bene probat Ripalda. Ergo potiori iure intellectus per tales cognitiones intelligens; pariterque subinde quævis potentia naturalis ad suos actus supernaturales concurrat.
- 59 Octauo. Quia actus supernaturalis de potentia absolutâ potest effici à potentia naturali adiuta non per habitum infusum, sed per auxilium merè extrinsecum Dei, ut ostendimus q. 5. Ergo inest ei insita virtus factiua talium actuum, Absque virtute enim aut insitâ, aut adiunctâ nullo sensu dici potest quidpiam efficere aliud, ut est notissimum.
- 60 Nonò. Quia nihil est, quod vetet, actum supernaturalem per potentiam naturalem effici; dummodò ea per aliquid supernaturale, ipsique indebitum ad illum faciendum adiuuetur, atque adeo eleuetur: potest quippe ab illâ ita adiuta fieri, & nihilominus ipsi supernaturalis esse, & indebitus, vti est adiutorium ipsi tributum, sine quo illum se solâ non posset facere. Et quidem, ut non est necesse, quòd omnes causæ effectiue concurrentes ad actum vitalem sint vitales; siquidem aliquæ non vitales, ut species impressæ, & habitus ad illos sic concurrunt, ut constat: ita non est necesse, quòd omnes causæ effectiue concurrentes ad actum supernaturalem sint supernaturales; sicque proinde ad illum optimè potentia naturalis concurrere poterit.
- 61 Decimo denique. Quia inter reliquos Sanctos, & Theologos planè pro propositione datâ stat S. Th. multis in locis, ut apud Ripald. sec. 19. videre est.
- 62 Verùm contra statutam propositionem obijcitur primò illud Apostoli ad Rom. 8. *Quicumque spiritu Dei aguntur, ÷ sunt filij Dei.* Quo significatur, filios Dei in suis operationibus non agere, sed agi. Secundo illud ad Rom. 9. *Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei.*

Quo in solum Deum referuntur opera salutaria nostra. Quemadmodum & 1. ad Corinth. 4. dum dicitur, *Quis enim te discernit? Quid autem habes, quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis?* Et ab Ecclesiâ sic orante, *Deus, cuius est totum, quod est optimum, &c.* Terriò obijciuntur multi Patres, qui opus salutis non diuisum cum arbitrio, sed totum, & integrum gratiæ diuinæ attribuunt. Quarto. Error Pelagianorum est, naturam posse quidpiam facere, quod salutare sit. Semipelagianorum autem diuidere inter naturam, & gratiam opus salutis. Igitur gratiæ dumtaxat ut efficienti debet istud opus attribui. Quinto. Natura factiua non est actus supernaturalis titulo supernaturalitatis, ut constat. Sed nec titulo vitalitatis; quia hæc etiam est supernaturalis. Ergo nullo. Sexto. Si natura efficeret actus supernaturales, quo illa præstantior esset, hi essent præstantiores. Sed non ita euenit: quia cum æquali lumine gloriæ non est præstantior visio beatifica Angelica, quàm humana. Ergo. Septimo. Natura non operatur actum supernaturalem, nisi eleuata. Ergo habitus eleuans est tota ratio, totaque virtus operandi. Octauo. Habitus non est magis supernaturalis, quàm actus. At esset, si actus fieret etiam à naturâ: ut sic enim euaderet mixtus ex naturalitate, quàm mixturam non habet habitus. Ergo. Nonò. Natura intrinsecè est improporcionata ad efficiendum quidquam supernaturale, etiam in genere causæ partialis; alioquin deberetur ei complementum ad id producendum. Ergo neque ut causa partialis potest ad illud efficiendum concurrere. Decimo. Si natura simul cum habitu efficeret actum salutarem, ab eâ euaderet hic naturalis: quia effectus sequitur debiliorem partem; sicut conclusio; fieretque, ut nullus actus salutaris supernaturalis esset. Quod est absurdum.

Respondeo ad primum, agi iustos Spiritu Dei apud Paulum ibi, aliud non esse, quàm eos inclinari, induci, & moueri Spiritu Dei ad bene operandum; atque adeo, ut ita moti, seu acti agant, non ut merè pariantur. Ad secundum dico, per ea verba Apostoli, & Ecclesiæ, eatenus in Deum solum referri opera salutaria nostra, quatenus solus Deus suâ gratiâ præuenit voluntatem nostram, & citra omne nostrum meritum, ac nihil profus conferentibus nobis in eiusmodi præuentionem gratuitò dat nobis ea comprincipia, & auxilia, quibus nos infallibiliter cooperaturos præuider: in quibus subinde quasi in semine nostram etiam nobis donat cooperationem; eiusque idcirco primaria, & principalis causa effectiua est: quin id obstat, quominus nos quoque simus causa effectiua eius minus principalis, & secundaria. Id quod etiam sibi volunt Patres, dum opera nostra salutaria soli diuinæ gratiæ adscribunt. De quo plura Ripal. supra sec. 22. 24. & 28. & omnes nostri in materiâ de Auxilijs. Unde etiam patet ad tertium. Ad quartum dico. Pelagianos naturæ seorsim à gratiâ tribuisse omnes actus salutares: Semipelagianos autem aliquos, non tamen omnes, sic inter naturam, & gratiam diuidentes. In quo errarunt vtrique. Nos verò catholicè non naturæ seorsim à gratiâ, sed naturæ prout coniunctæ cum gratiâ, prout eleuataeque per illam opera salutaria tribuimus. Ad quintum respondeo, eodem arguendi modo venire probandum contra arguentem, habitum infusum factiuum non esse actus supernaturalis, utpote.

utpote cuius etiam supernaturalitas vitalis est. Atque ita dicendum pro omnibus, actum supernaturalem vitalem realiter loquendo titulo totius suæ essentia realis esse factibilem à coniuncto ex potentia naturali, & habitu infuso: cuius coniuncti partes ambæ ad totum actum, atque adeo tam ad supernaturalitatem, quam ad vitalem, eius concurrunt, utpote quæ realiter prorsus sunt idem. Tamen, loquendo formaliter, seu prout à nobis concipiuntur formalitates istæ, vitalitas potentia naturali, supernaturalitas autem habitui infuso soleant attribui. Quo etiam pacto dici potest habitus concurrere ad actum titulo supernaturalitatis, & potentia titulo vitalitatis. Nec refert, supernaturalitatem esse vitalem, & vitalitatem supernaturalem. Quia vel id solum est verum in sensu physico; vel si etiam in formali titulo transcendentia earum formalitatum: cum hæc non per inclusionem, sed per adiectionem, peragatur iuxta doctrinam à nobis statutam in Pharo Scient. disp. 17. q. 20. adhuc superest locus præcisioni, sub qua sola supernaturalitas habitui, & sola vitalitas potentia per rationem nostram possint attribui. Ad sextum dico, ex eo, quod natura simul cum habitu actus supernaturales efficiat, non sequi, eò præstantiores debere esse actus, quò præstantior natura est, ut videbimus disp. 21. q. 3. Ad septimum, concedo, naturam operari elevatam per habitum; nego tamen, habitum esse totam rationem agendi eo sensu, ut habitus solus sit causa operis effectiva. An vero alio sensu sit, patebit ex dicendis. Ad octavum respondeo, ex eo, quod actus fiat simul à natura, & ab habitu, nec sequi, esse eum mixtum ex naturalitate; nec sequi, esse eum minus supernaturalem, quam habitum. Quia totus nihilominus eundem debet naturæ, ac tam indebitus, quam habitus. Sicut ex eo, quod homo fiat simul ab alio homine, & à Deo, nec sequitur, eum esse mixtum ex humanitate, & Deitate; nec sequitur, esse minus, aut magis hominem, quam, si à solo Deo fieret. A causis quippe aut dissimilibus, aut inæqualibus; nihil verat, produci effectus inter se similes, & æquales, aut absolutè, aut quoad aliquod sui prædicatum. Ad nonum dico, naturam in genere causæ partialis complendæ per concausam indebitam sibi, & supernaturalem non esse, improprietatam ad actum supernaturalem: quia per huiusmodi concausam adiunctam sibi elevatur; & pars proportionata manet causæ adæquate talis actus. Tamen in genere causæ partialis complendæ per concausam debitam sibi improprietatam sit: quia per nullam concausam debitam sibi potest ad talem effectum adhuc ut pars causæ totalis factiva eibus proportionata reddi. Ex eo autem, quod natura virtutem intrinsecam partialem habeat ad efficiendum simul cum alio complemento actum supernaturalem, non sequitur, ei tale complementum debitum iri: quia talis virtus non est naturalis comparatione talis effectus; prout ad eiusmodi debitum fundandum requirebatur, sed obedientialis, & inchoata. Cui, sicut effectus ipse est indebitus, ita & complementum requisitum ad illum efficiendum indebitum est. Ad decimum, nego, effectum sequi debiliorem partem quoad quamvis perfectionem, ut patet in intellectione vitali facta ab intellectu vitali simul, & specie non vitali. Tamen conclusio sequatur debiliorem partem quoad necessitatem, & falsitatem. Discrimen est conspicuum: quia aggregatum bene potest esse perfectum per-

fectione effectui à se oriundo communicanda; etsi non omnes eius partes pariter sint perfectæ. At nequit esse necessarium, aut verum necessitate, aut veritate conclusioni à se inferendæ communicanda, nisi omnes partes eius pariter sint necessaria, & veræ, ut satis ex se notum est. Quocirca, deficiente in aliqua parte aggregati necessitate, vel veritate, conclusio ex illo inferenda nequit esse necessaria, vel vera. Deficiente verò in aliqua parte aggregati tali, vel tali alterius generis perfectione, bene potest effectus ab illo oriundus ab eodem illam sortiri, utpote habente nihilominus illam à cæteris partibus. Ex his, si quæ alia opponantur, facile à quolibet diluentur.

Ex dictis autem circa præsentem propositionem inferitur, etsi fortasse sit probabile propter auctoritatem Doctorum, quos q. 1. retulimus, intellectum Beati ad visionem beatificam non effectivè, sed solum passivè concurrere, ipsam solo Deo efficiente per se, & medio lumine, & gloria à se infuso. Nequaquam tamen esse probabile, ad omnes actus supernaturales solos habitus infusos effectivè concurrere citra omnem concursum effectivum potentiarum naturalium, quibus à Deo infunduntur. Constat enim ex dictis, catholicè tenendum esse, ad actus saltem salutares, & meritorios vitæ æternæ voluntatem humanam concursum aliquem effectivum præstare, nec merè passivè se habere. Id quod à nullo Thomistarum negari, sicut neque ab ullo alio Catholico, procul dubio censendum est iuxta dicta n. 48.

Propositio 2.

Concursus effectivus, quem præstat potentia naturalis simul cum gratia, quæ elevatur ad actus supernaturales, immediatus est.

Hanc propositionem probant imprimis fere omnia, quæ pro præcedente protulimus. Quia, pleraque eorum, non quidem remotum, siue mediatum, sed proximum, & immediatum concursum effectivum tribuunt naturæ in actus supernaturales. Qualia sunt, quæ ponunt naturam cooperantem gratia, & gratiam cooperantem naturæ, atque adeo utramque simul, & indivisim, & æquè immediatè operantem: id namque planè est, duo quæpiam sibi in vicem cooperari. Et cætera huiusmodi.

Deinde probatur ex dictis supra suppositione primâ. Quia alius modus non est faciendi aliquem effectum, quam vel immediatè, siue proximè, vel mediatè, siue remotè, ut constat. Sed potentia naturalis non facit actus supernaturales mediatè solum, siue remotè, & tamen facit, ut modo iam ponimus. Ergo facit immediatè, siue proximè. Quod non faciat mediatè solum, siue remotè inde ostenditur: quia ad id opus erat, quod ipsa non faciendo per se ipsos actus, faceret habitus infusos, aut etiam alia dona gratia, à quibus illi citra dubium immediatè, & proximè fiunt. At, ipsam huiusmodi habitus infusos, & dona gratia non facere, certissimum est: quia infunduntur à solo Deo. Ergo.

Dices: Anima mediâ voluntate à se realiter distinctâ, non autem per se immediatè efficit actus suos liberos volitionis, & nolitionis; & tamen absolutè dicitur facere illos, ipsique ad ræ-

ritum, vel demeritum sunt imputabiles. Quia voluntas est quasi instrumentum ipsi à natura datum ad tales actus efficiendos; quod autem sit medio instrumento, à causà, cuius illud est instrumentum, dicitur absolute fieri, eidemque etiam absolute imputatur ad meritum, vel ad demeritum, cum liberè sit. Igitur, etiam ipsa voluntas ad actus supernaturales efficiendos per se immediate non concurrat, sed medijs dumtaxat habitibus infusis à Deo; absolute nihilominus dici poterunt illos facere, ipsiq; ad meritum imputabiles esse poterunt. Quia tales habitus veluti instrumenta quædam sunt ipsius voluntatis à Deo data ad efficiendos eiusmodi actus. Ita philosophari videntur nonnulli Thomistæ.

68 Sed contra primò. Quia falsum est, voluntatem realiter esse distinctam ab anima, sicuti ab ipsà voluntate habitus infusus distinctus est, vt constat ex dictis à nobis in Pharo disp. 1. q. 1. Contra secundò. Quia estò voluntas realiter distinguitur ab anima, non potest non anima ipsa per se immediate simul cum voluntate concurrere ad efficiendos suos actus volitionis, & nolitionis, vt hi sint illi liberi, & imputabiles, vt etiam constat ex dictis loco citato. Contra Tertio. Quia dato, quòd anima non sit per se immediate simul cum voluntate effectiua suorum actuum, adhuc superest titulus, ob quem anima, loquendo absolute, causa effectiua suorum actuum esse dicatur; nimirum, quia effectiua est ipsius voluntatis tanquam propriæ passionis à se naturaliter emanantis: atque ita verè est causa remotè efficiens quiddam voluntas efficit proximè. At voluntas nullo titulo dici potest causa effectiua effectuum habitus sibi infusi, si per se immediate non facit illos simul cum habitu; quia vt sic nec proximè influit effectiue in eos, vt ponitur, nec remotè, cum effectiue non influat in ipsum habitum. Sed estò dicatur voluntas, licet improprie, efficere actus supernaturales ex eo solum, quòd in se habeat receptam gratiam Dei, per quam illi vnice sunt: sicut etiam dici solet aqua calefacere ex eo solum, quòd in se habet receptum calorem, per quem vnice fit calefactio. Contra quartò. Quia voluntatem hoc pacto per gratiam Dei in se receptam agere, aperte fatebatur Caluinus, vt recitatis eius verbis probat latè Ripal, supra sec. 5. & 6. Et tamen negabat libertatem, planè perspiciens, hunc modum agendi voluntatis per solam gratiam in se receptam ad libertatem non sufficere; cum potius aliud non sit reuera, quam voluntatem pati tum gratiam, tum opus per gratiam in se factum, atque adeò merè passiuè se habere. Quocirca Caluinus, & sui vt desertores tum libertatis, tum verè, & propriæ actiuitatis voluntatis damnantur à Tridentino vbi supra. Adde, errorem hæreticorum, quem damnare intendit Concilium, in eo consistere, vt benè etiam probat Ripalda ex eorum verbis loco citato, quòd negarent immediatam cooperationem, actiuitatemque voluntatis cum gratià Dei, attribuentes soli gratiæ opera nostra. Huiusmodi ergo immediata cooperatio, & actiuitas est, quam definit Tridentinum; quamque Scriptura, & Patres Ecclesiæ supra à nobis commemorati conantur adstruere.

69 Vt hinc appareat, quam malè Thomistæ aliqui absolute pronunciant, potentias naturales non proximè, & formaliter, sed remotè tantum, & radicaliter concurrere simul cum habitibus infusis ad actus supernaturales. Constat enim ex

dictis, necessariò ferendum esse, concurrere eas proximè, atque adeò formaliter, concursu scilicet effectiue, de quo sermo est. Quòd si, dum dicunt, concurrere remotè tantum, & radicaliter, dumtaxat volunt, concurrere eas non se solis, sed simul cum habitu, quo eleuantur, & adiuuantur, atque ita interveniente quodammodo habitu ipso, improprissimè sanè loquantur. Quia concursus remotus is solum cum proprietate appellatur, quo primum eatenus ad tertium, & sequentia concurrere dicitur, quatenus concurrat ad secundum concurrans ad illa. Quod in præsentem non guenit.

Propositio 3.

Potentia naturalis, & habitus infusus illiusdem indiuisum, & per se immediate concurrunt ad efficiendum actum supernaturalem, benè à multis Doctoribus appellantur causæ partiales eius.

Hæc propositio ex suppositione secundà supra factà constat: nec maiore eget probatione. Quæ autem à Thomistis supra citatis præsertim à Nazario obijciuntur contra illam, modis tantum loquendi hærent, leuioraque proinde ad rem sunt, quam vt in eis expediat morari.

Propositio 4.

Lumen gloriæ in bono sensu dici potest esse tota ratio agendi visionis beatificæ, non absolute, sed prout est tantæ perfectionis præ alijs maioris, aut minoris, quamuis non est integra causa actiua eius. Non verò itidem alij habitus ad actus supernaturales liberos voluntati infusi.

Prior pars propositionis inde probatur. Quia, vt infra disp. 21. q. 3. statuemus cum sententiâ magis communi, penes perfectionem luminis taxatur perfectio visionis; quiddam sit de perfectione maiori, aut minori intellectus Beati; atque ita à solâ quantitate luminis venit petenda ratio, cur visio tantæ perfectionis præ alijs ab ipso lumine simul, & ab intellectu Beati prodeat in lucem, prout supra etiam dicebamus suppositione tertiâ. Hoc autem in habitibus ad actus supernaturales liberos infusis voluntati non habet locum, Quia hi pro nutu voluntatis determinantur ad operandum; atque adeò non necessariò exercent in actus, quos causant, totam suam actiuitatem, sed maiorem, vel minorem, penes maiorem, vel minorem ipsius voluntatis conatum; ab istoque potius, quam à quantitate habitus taxatur peraxatur plerunque perfectio actus producti, vt pluribus est explicandum q. citatâ. Vnde

secundâ pars propositionis probata manet.